Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 6 Tdo 894/2012, ECLI:CZ:NS:2012:6.TDO.894.2012.1

Číslo: 75/2013

Právní věta:

Jako trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku je nutno posoudit čin pachatele i tehdy, byl-li až v průběhu jednání páchaného po určitou dobu a vykazujícího znaky trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku pravomocně odsouzen za trestný čin podle § 283 tr. zákoníku, jehož se dopustil jiným skutkem. Pro naplnění tohoto kvalifikačního znaku je rozhodný stav v době, kdy bylo dokončeno jednání, jímž byl čin spáchán, nikoliv, kdy bylo takové jednání započato.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.09.2012

Spisová značka: 6 Tdo 894/2012

Číslo rozhodnutí: 75

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, Recidiva

Předpisy: § 283 odst. 1 tr. zákoníku
§ 283 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného I. K. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 6 To 94/2012, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Bruntále pod sp. zn. 3 T 96/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 4. 1. 2012, č. j. 3 T 96/2011-499, byl obviněný I. K. (dále jen „obviněný“) uznán vinným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, kterého se podle skutkových zjištění tohoto soudu dopustil tím, že v době nejméně od ledna do 25. 5. 2010 v R., okres B., případně i na dalších místech, dosud nezjištěných, předal za úplatu i bezúplatně na různých místech metamfetamin, který je psychotropní látkou zařazenou do seznamu č. II přílohy č. 5 zákona

č. 167/1998 Sb., osobám M. K., a to přinejmenším ve 2 případech počátkem roku 2010 v množství celkem 4 dávek po 200 Kč, M. L., a to přinejmenším v 1 případě v dubnu nebo v květnu 2010 v množství nejméně 0,1 g za 200 Kč, J. G., a to přinejmenším ve dvou případech v únoru a květnu 2010 v množství celkem 2 dávek bezúplatně, L. C., a to přinejmenším dne 1. 5. 2010 nejméně množství 0,2 g za 500 Kč, D. N. nejméně ve 2 případech v celkovém množství nejméně 2 dávek jedenkrát výměnou za přívěsek a jedenkrát dne 12. 5. 2010 bezúplatně, L. K. nejméně v 5 případech za 500 Kč a nejméně v jednom případě za 50 Kč, a to mimo jiné ve dnech 27. 4., 30. 4., 2. 5. a 5. 5. 2010, jakož i dalším, doposud nezjištěným osobám v prozatím blíže nezjištěném množství a za prozatím nezjištěnou cenu,

> a takto jednal, přestože byl rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 24. 2. 2010, č. j. 1 TM 12/2009-800, který nabyl právní moci dne 2. 4. 2010, odsouzen mimo jiné i pro přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestného zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří roků s podmíněným odkladem výkonu trestu na zkušební dobu v trvání pěti roků.

Za tento zločin byl odsouzen podle § 283 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

O odvolání, které proti označenému rozsudku podal obviněný, rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Ostravě. Rozsudkem ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 6 To 94/2012, podle § 258 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek částečně zrušil ve výroku o způsobu výkonu trestu odnětí svobody a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného pro výkon uloženého trestu podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařadil do věznice s dozorem.

Proti citovanému rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, přičemž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku poukázal na to, že napadeným rozhodnutím bylo bez jakéhokoli bližšího vysvětlení konstatováno, že jednání, kterého se měl dopustit, nelze posuzovat jako pokračování v trestném činu, ale jako trvající trestný čin. Uvedeným chybným právním posouzením skutku došlo také k chybné aplikaci ustanovení trestněprávních předpisů z hlediska totožnosti skutku a zpětnosti.

Uvedl, že právní kvalifikace skutku je chybná zejména také proto, že je nesprávné posouzení zpětnosti. Část žalovaného skutku měla být podle podané obžaloby spáchána v období leden-duben 2010 (celý skutek potom od ledna do 25. 5. 2010), páchání skutku tedy bylo započato ještě předtím, než předchozí rozsudek, k němuž se zpětnost vztahuje (rozsudek Okresního soudu v Bruntále ze dne 24. 4. 2010, č. j. 1 TM 121/2009-800, který nabyl právní moci dne 2. 4. 2010), byl vůbec vyhlášen. Rozhodným momentem je až okamžik nabytí právní moci předchozího rozsudku (arg. „ač byl v posledních třech letech za čin podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen“). Nesprávnost soudy užité právní kvalifikace spočívá v tom, že je v rozporu se zásadou a požadavkem zpětnosti. Podle obviněného cílem kvalifikované skutkové podstaty postihující zpětnost jednání je postihnout ty případy, kde se pachatel dopouští jednání téhož skutku, za který byl ve stanovené době (v tomto případě tři roky) odsouzen. Má tak být akcentována vyšší společenská škodlivost, pokud se pachatel dopouští obdobného skutku i přesto, že již byl odsuzujícím rozsudkem v minulosti „varován“. V době, kdy mělo být započato se spácháním skutku, ale obviněný odsouzen nebyl. Pokud skutek, za jehož spáchání byl odsouzen, započal před odsouzením, je pojmově vyloučeno, aby mohl být v rámci kvalifikované skutkové podstaty pro zpětnost odsouzen.

Chybným právním posouzením skutku došlo i k porušení zásady totožnosti skutku, což krajský soud připouští, pakliže by se jednalo o pokračující trestný čin. Okresní soud obviněného odsoudil i za

spáchání dalších útoků proti M. K., M. L., D. N. a L. K., a to podle podané obžaloby, kterou obviněnému začalo být kladeno za vinu spáchání zcela nových útoků, na které se původní usnesení o zahájení trestného stíhání nevztahovalo. Protože obžaloba byla podána i pro jednání, pro které nebylo zahájeno trestní stíhání obviněného (k zahájení či rozšíření jeho trestního stíhání ve smyslu § 12 odst. 12 tr. ř., § 160 odst. 5 a § 160 odst. 1 tr. ř. nedošlo), nesplnila obžaloba jednu ze základních náležitostí ustanovení § 176 odst. 2 tr. ř. Předmětem skutku, za který mohl být obviněné formálně právně souzen, tak v případě pokračování v trestném činu mohly být pouze útoky proti G., C. a S. Okresní soud i v rozporu s názorem krajského soudu chybně uzavřel, že by v případě pokračujícího trestného činu byla totožnost skutku zachována.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem obviněný navrhl, aby dovolací soud postupoval podle § 265k odst. 1 tr. ř. a napadené usnesení krajského soudu zrušil a věc mu přikázal k novému projednání a rozhodnutí.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“) ve svém vyjádření uvedl, že obviněným uplatněnému dovolacímu důvodu obsahově odpovídá námitka nesprávného právního posouzení povahy předmětného trestného činu jako trestného činu trvajícího, námitka, že nejsou dány důvody zpětnosti ve smyslu § 283 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, a konečně patrně i (s přihlédnutím k rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1071/2010) námitka o nedodržení totožnosti skutku.

Námitky o nesprávném posouzení jednání obviněného jako trvajícího skutku a nesprávném závěru o dodržení totožnosti skutku jsou zjevně neopodstatněné. Krajský soud, opírající svůj závěr, že čin obviněného je trvajícím trestným činem, o judikaturu Nejvyššího soudu, kterou blíže necituje, patrně vycházel z rozhodnutí publikovaného pod č. 6/2008 Sb. rozh. tr., přičemž se dopustil určitého zjednodušení. Ačkoli závěry tohoto rozhodnutí (ve vyjádření citována tzv. právní věta) dopadají i na dovoláním napadenou věc, nelze z nich dovozovat, že by se v konkrétním případě mělo jednat o trvající trestný čin. Z citovaného rozhodnutí lze spíše dovodit, že právní konstrukce posouzení obdobných případů není založena na odlišení trestného činu trvajícího a trestného činu pokračujícího, ale opírá se spíše o hmotně právní vymezení jednoty skutku. Lze dovodit, že určité jednání vymezené konkrétním místem, časem a způsobem jednání, které naplňuje objektivní stránku uvedeného trestného činu, je jediným skutkem. Z hlediska námitek obviněného však mezi poněkud zjednodušujícím pojetím Krajského soudu v Ostravě a východisky citovaného usnesení Nejvyššího soudu podstatný rozdíl není, v obou variantách lze považovat požadavek obviněného, aby ohledně dílčích prodejů některým odběratelům došlo k rozšíření trestního stíhání podle § 160 odst. 1, 5 tr. ř., za neopodstatněný.

K otázce totožnosti skutku lze poznamenat, že tato je zachována v případech, kdy je dána alespoň částečná totožnost jednání, nebo alespoň částečná totožnost následku. Jednání obviněného bylo vymezeno časovým obdobím, konkrétním místem a způsobem jednání, tj. v předávání či prodeji psychotropní látky metamfetamin. Pokud jde o okruh odběratelů, je zjevná částečná totožnost v osobách S. a C. V usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného bylo jeho jednání vymezeno šířeji, než obviněný předestírá ve svém dovolání, neboť je v něm uvedeno, že psychotropní látku metamfetamin měl obviněný „ … (prodat) dalším, dosud neustanoveným osobám“. Již v okamžiku trestního stíhání byl obviněný upozorněn na možnost, že skutečný počet může být širší. Zjevně je zachována totožnost následku, jímž je v konkrétním případě porušení právem chráněného zájmu na ochraně společnosti před škodlivým zneužíváním psychotropní látky a nelegálním obchodem s touto látkou. Ani upřesněním časového vymezení nedošlo k narušení totožnosti skutku, neboť není pochyb o tom, že se vždy jednalo o totéž jednání obviněného.

Rovněž námitka týkající se tvrzeného nesprávného posouzení znaku zpětnosti je zjevně neopodstatněná. Ačkoli podstatným momentem pro posouzení zpětnosti je okamžik nabytí právní

moci odsuzujícího rozhodnutí, které zpětnost zakládá, tento časový okamžik musí předcházet nikoli zahájení páchání trestného činu, ale až ukončení trestné činnosti. Trestná činnost obviněného tento rozhodující okamžik přesáhla a byla ukončena až poté, co předchozí rozhodnutí zakládající znak zpětnosti právní moci nabylo.

Závěrem proto státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací shledal, že dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 6 To 94/2012, je přípustné, obviněný je osobou oprávněnou k podání dovolání (pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká). Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., obviněný podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném týmž zákonným ustanovením.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda uplatněný dovolací důvod, resp. konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, lze považovat za důvod uvedený v předmětném zákonném ustanovení.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Nejvyšší soud konstatoval, že uplatněnému dovolacímu důvodu odpovídají námitky, které obviněný vymezil v částech II. a III. odůvodnění svého dovolání.

Nejvyšší soud připustil, že obviněnému lze přisvědčit v jeho námitce, že v rozhodnutí odvolacího soudu blíže nerozvedený závěr o trvajícím charakteru trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je nepřípadný. Krajský soud své tvrzení, že „je nutno vycházet z judikatury Nejvyššího soudu, podle níž není trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými psychotropními látkami a s jedy trestným činem pokračujícím ale trvajícím“ (str. 3 jeho rozsudku), nedokládá odkazem na žádné konkrétní rozhodnutí Nejvyššího soudu, jehož vyznění by zavdávalo důvod k učinění prezentovaného závěru. Navíc právní závěr, který v posuzované věci odvolací soud vyslovil, nelze pokládat za odpovídající charakteru jednání, jímž byl obviněný uznán vinným. O jednání, jehož podstatou bylo poskytování metamfetaminu v označených případech tam uvedeným odběratelům, nelze tvrdit, že vykazuje povahu trestného činu trvajícího. Nejvyšší soud však zároveň uvedl, že není důvodu k tomu, aby popsané jednání obviněného bylo považováno za pokračující trestný čin ve smyslu § 116 tr. zákoníku.

Uvedené konstatování o neodůvodněnosti závěru krajského soudu však ničeho nemění na faktu, že skutek, který je popsán ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, vykazuje zákonné znaky zločinu, jímž byl uznán vinným, které Okresní soud v Bruntále vyjádřil znaky „neoprávněně prodal i jinak jinému opatřil psychotropní látku, ač byl za čin uvedený v § 283 odst. 1 trestního zákoníku v posledních třech letech odsouzen“. Tuto aplikaci hmotně právní normy soudy napadl obviněný tvrzením o nedůvodnosti užití znaků kvalifikované skutkové podstaty, avšak výhradám, které ve svém dovolání vznesl, nemohl Nejvyšší soud přisvědčit.

K otázce namítaného nedůvodného užití znaku kvalifikované skutkové podstaty upravené zněním odst. 2 písm. b) § 283 tr. zákoníku, tj. znaku „ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen“, je nezbytné uvést následující:

Skutková zjištění vyjádřená v napadených rozhodnutích vycházejí z toho, že jednání specifikovaného ve výroku rozsudku okresního soudu se obviněný v době nejméně od ledna do 25. 5. 2010 dopustil přesto, že byl rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 24. 2. 2010, č. j. 1 TM 12/2009-800,

který nabyl právní moci dne 2. 4. 2010, odsouzen mimo jiné i pro přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestného zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 3 roků s podmíněným odkladem výkonu trestu na zkušební dobu v trvání 5 roků.

Přečinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku se obviněný podle rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 24. 2. 2010, č. j. 1 TM 12/2009-800, dopustil tím, že v době od počátku srpna 2008 do 12. 2. 2009 v R., okr. B., a jinde poskytl metamfetamin, uvedený v příloze č. 5 zákona č. 167/1998 Sb., ve znění novel, jako psychotropní látka, Š. Š. – 3 dávky, L. P. – 2 dávky, A. Z. – 3 dávky, M. N. – 2 dávky za 200 Kč, Z. K. – 5 dávek, T. O. – nejméně 10 dávek za 5 000 Kč (bod V./1. výroku o vině).

Z časového vymezení skutku (od počátku srpna 2008 do 12. 2. 2009), pro který byl obviněný citovaným rozsudkem odsouzen, i ze skutečnosti, že jeho trestní stíhání pro jednání, které vyústilo ve výše citované odsouzení, bylo vůči obviněnému zahájeno usnesením policejního orgánu ze dne 13. 1. 2009, je nezbytné dovodit, že skutek, jímž byl pravomocně uznán vinným dovoláním napadenými rozhodnutími (spáchaný v době nejméně od ledna do 25. 5. 2010), je skutkem (de iure) odlišným od skutku, jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 24. 2. 2010, č. j. 1 TM 12/2009-800. Protože nejde o skutek jediný, nýbrž o skutky dva, bylo třeba řešit otázku, zda mezi těmito skutky existuje vztah reálného souběhu, který by závěr o naplněnosti znaku zpětnosti ve smyslu ustanovení § 283 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku vylučoval, či naopak vztah recidivy, který naopak – s ohledem na recidivu speciální danou naplněností zákonných znaků téhož trestného činu – užití kvalifikované skutkové podstaty upravené citovaným ustanovením, předpokládá. Naplněnost znaku „odsouzen“ je vázáno na zjištění, že rozsudek, který znak zpětnosti zakládá, nabyl právní moci (§ 12 odst. 9 tr. ř.). Ve věci posuzované není zpochybňován fakt, že tento rozsudek, tj. rozsudek Okresního soudu v Bruntále ze dne 24. 2. 2010, č. j. 1 TM 12/2009-800, nabyl právní moci dne 2. 4. 2011.

Užití kvalifikované skutkové podstaty podle § 283 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku je odůvodněno tehdy, „spáchal-li (pachatel) čin uvedený v odstavci 1, ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen či potrestán“. Spácháním činu ve smyslu citovaného ustanovení je nezbytné chápat naplnění znaků skutkové podstaty daného trestného činu v jednání pachatele, což v případě, že takový čin není jednorázovým deliktem, jenž je dílem okamžiku, nýbrž je páchán po delší časový interval, znamená, že jím je veškeré pachatelovo jednání, jímž jsou znaky příslušné skutkové podstaty trestného činu naplňovány, tj. až do okamžiku, kdy jeho skutek *(de iure)* je ukončen. Rozhodné je (obdobně jako je tomu např. při posuzování trestnosti činu a doby jeho spáchání – § 2 tr. zákoníku) to, kdy je dokončeno jednání, jímž je čin spáchán. Nelze proto přisvědčit obviněnému v jeho názoru, že je pojmově vyloučeno, aby mohl být v rámci kvalifikované skutkové podstaty pro zpětnost odsouzen, pokud skutek, za jehož spáchání byl odsouzen, započal před odsouzením. Skutková zjištění vyjádřená ve výrokové části rozsudku konkrétně dokládají, že obviněný se činu, v němž byl shledán trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 tr. zákoníku, dopustil i po datu 2. 4. 2010 (zcela konkrétně ve vztahu k L. C., D. N. i L. K.) a že v této části se tak svého jednání dopustil za podmínek recidivy (hodnoceno ve vztahu k odsouzení rozsudkem Okresního soudu v Bruntále ze dne 24. 2. 2010, č. j. 1 TM 12/2009-800). Okresní soud proto nepochybil, pokud jednání obviněného posoudil jako zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.

V navazující části rozhodnutí se Nejvyšší soud vypořádal též s namítaným nedodržením tzv. totožnosti skutku, jakož i dalšími výtkami obsaženými v dovolání. Uzavřel, že byť obviněný v dovolání uplatnil argumenty, které lze formálně relevantně podřadit pod jím deklarovaný dovolací důvod, nelze důvodnosti jeho dovolání přisvědčit. Proto zjevně neopodstatněné dovolání obviněného podle §

265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.